

Svoju pozornost autor je usmjerio na "nepoljoprivredne aktivnosti poljoprivrednog pučanstva, kao i na takva zanimanja koja možemo označiti glavnim ili bitnim izvorima prihoda i prehrane a da nemaju veze s poljoprivredom" (Čukan 2001:32). Preciznije, autor je istraživao "način života i kulturu Slovaka na Donjoj zemlji koji: 1) su se posvetili poljoprivredi na svom imanju kao dominantnom izvoru prehrane, ali redovno ili povremeno poboljšavaju svoju gospodarsku situaciju aktivnostima izvan vlastitog gospodarstva, 2) imaju glavno zaposlenje ili važan izvor prihoda i prehrane izvan poljoprivredne produkcije na vlastitom gospodarstvu, no obično iz raznih razloga ne ostavljaju ni posao na imanju, kojemu je osnova zemlja" (Čukan 2001:33). Riječ je, dakle, o istraživanju problema dvojnog zaposlenja. Konkretno, u istraživanim selima riječ je o ljudima koji su se, uz poljoprivredu bavili sječom drva, kočijašenjem, trgovinom konjima, ribolovom, građevinarstvom, klesarstvom, vađenjem vapnenca, kamena i pijeska, obrtom, preprodajom voća i povrća i dr.

Slijedom zacrtanog cilja istraživanja autor je pratio gospodarenje u odabranim lokalitetima, nastojeći stvoriti kompleksnu sliku kulture u društvenom kontekstu, ne izostavljajući iz vida zemljopisne pa i povijesno-političke okolnosti koje su uvjetovale način života Slovaka u svakome od njih. Budući da su sva istraživana područja multietnička, autor je uočio poseban odnos između zanimanja, specifičnih vrijednosnih orijentacija i etniciteta. Uz to je autor uočio isprepletanje adaptacijsko-akulturacijsko-asimilacijskih procesa, karakterističnih u kulturi pluralnih društava, a osobito u zajednicama u dijaspori. Stoga je ova knjiga Jaroslava Čukana zanimljiv prilog istraživanju etnokulturnog identiteta Slovaka u *Donjoj zemlji*, a s hrvatskoga stajališta zanimljiv znanstveni doprinos istraživanju manjina u Hrvatskoj.

Jadranka GRBIĆ

Authenticity, Whose Tradition?, ed. László Felföldi, Theresa J. Buckland, European Folklore Institute, Budapest 2002., 161 str.

Knjiga je zbornik izlaganja održanih u Szekszárdu u Mađarskoj od 16. do 22. srpnja 1999. na konferenciji Studijske podskupine za obnovu (Revival Sub Study Group) pri Studijskoj skupini za etnokoreologiju Međunarodnog savjeta za tradicijsku glazbu (ICTM). Glavna je

tema konferencije, a ujedno i ovog zbornika, autentičnost, izvornost i/ili vjerodostojnost u primjerima obnovljenih tradicija. Zbornik je podijeljen u tri ravnopravno zastupljena dijela.

Prvi dio, naslovljen *Etnološke perspektive*, obuhvaća radove stručnjaka iz područja etnologije, etnografije i folkloristike. Mihály Hoppál (Mađarska), polazeći od primjera jedne mađarske zajednice u Sjedinjenim Američkim Državama, predlaže da se autentičnost tradicije koja mijenja svoj kontekst promatra ponajprije u smislu očuvanja njezine izvorne svrhe ili pak namjere. Sabina Ispas (Rumunjska) smatra da definiciju folkloru treba proširiti na pitanja nacionalnih identifikacija, a time i na industrijsku kulturu i masovne medije. Uspoređujući i suprostavljajući različite sovjetske i ruske stavove prema votianskoj kulturi — kulturi malog baltičko-finskog naroda čiji je jezik i tradicija u nestajanju, Madis Arukask (Estonija) obrazlaže zapravo različite stavove prema autentičnosti. János Sipos (Mađarska) prikazuje naricaljke iz Anatolije kao vrlo arhaičan i autentičan fenomen.

Drugi dio, naslovljen *Etnokoreološki aspekti*, čini sedam tekstova etnokoreologa s bogatim iskustvom terenskog istraživanja i folklornoga plesa i obnove. Prilog Erna Pesovára (Mađarska) "Tradicija i suvremenost" pridonosi boljem razumijevanju složenosti pitanja "autentičnosti". Egil Bakka (Norveška) promišlja o autentičnosti u plesnoj tradiciji, ispitujući probleme vezane uz folklorni ples u Norveškoj, a Theresa J. Buckland

(Engleska) razlaže provedbu koncepcije autentičnosti na dva međunarodna festivala folklornog plesa u Welsu i na sjeveroistoku Engleske. Lynn Maners (SAD) razmatra utjecaj političke ideologije na predstavljanje folklora u bivšoj Jugoslaviji i današnjoj Bosni i Hercegovini, dok Grazyna Dabrowska (Poljska) brojnim poljskim primjerima predstavlja smjernice od teorije do prakse u folklornom plesu. Na primjeru plesne tradicije otoka Amami, Norio Inagaki (Japan) analizira ritualne kontekste (životne, godišnje i radne cikluse) te neritualne ceremonije i preobrazbe za pozornicu, a László Felföldi (Mađarska) uspoređuje koncepciju folklora i autentičnosti u različitim društvenim kontekstima.

Treći dio zbornika nosi naslov *Ispovjedi, ideje, podaci* i sadrži četiri teksta. Na primjerima iz osobnog iskustva plesačice, Helene Eriksen (Njemačka) pokušava odgovoriti na pitanje tko je autentičan u globalnom društvu. Kálmán Dreisziger (Mađarska) predstavlja rad i izvodilačke aktivnosti dvadeset šest mađarskih folklornih skupina u Kanadi, dok Éva Héra (Mađarska) razmatra povezanost tradicijskog folklora i mađarskog pokreta obnove. Zbornik završava kratkim prilogom Jánosa Szásza, kojemu, na žalost, jedna od sveukupno dvije stranice nije otisnuta.

Pitanje autentičnosti je upravo temeljno pitanje u procesima obnove tradicijske kulture. Ovaj zbornik radova stručnjaka koji su na različite načine sagledali problem autentičnosti i pokušali mu odrediti značenje vrlo je vrijedan doprinos za sva buduća istraživanja, ali i same projekte obnavljanja tradicijske kulture.

Iva NIEMČIĆ

Zbornik radova *Djeca i antropologija: perspektive za 21. stoljeće* u uredništvu Helen B. Schwartzman inspiran je skupom "Djeca i antropologija", održanom u sklopu 14. Međunarodnog kongresa antropoloških i etnoloških znanosti u Williamsburgu (Virginia, SAD) 1998. godine. Polazeći od teze da antropolozi u

prošlosti nisu sustavno prilazili istraživanju djece kao skupine, sudionici skupa odlučili su razjasniti uzroke zapostavljanja takvog istraživanja, odnosno ispitati pojedine trendove koji se u antropologiji ipak javljaju i dotiču istraživanja djece i djetinjstva.

Kao što urednica naglašava u uvodu, autori radova u zborniku predstavljaju sve grane antropologije, uključujući arheologiju, biološku i kulturnu antropologiju, lingvističku antropologiju te primijenjenu antropologiju. Podudaranje interesa znanstvenika iz raznih područja te znanosti, upućuje na važnost razvoja antropologije djece kao zasebne grane koja se može baviti pojedincima i skupinama unutar višestrukih, slojevitih okvira obitelji, škole, susjedstva ili skupina vršnjaka, odnosno regija, država i globalnog konteksta. Prepoznajući da djeca žive, rade i da se igraju u višestrukim svjetovima koji su istodobno globalni i lokalni, autori su istražili teme djece i rada, politike i identiteta, jezika i tehnologije medija, pri čemu su se koristili različitim istraživačkim metodama na raznolikim kulturnim prostorima.

Mnogi problemi koje su autori u radovima istakli tiču se zapadnjačkih etnopsiholoških pretpostavki o nizu pitanja koja uključuju prirodu osobe i bića, procese rasta i razvoja, te uloge i utjecaj određenih pojedinaca u procesima socijalizacije. Jedna od najuočljivijih podudarnosti u gotovo svim radovima propitivanje je univerzalnih, zapadnjačkih konstrukcija djece kao skupine i preispitivanje širih, općenitih okvira koje istraživači nerijetko uzimaju zdravo za gotovo. Tako u trećem poglavlju ("Tjelesna cijena rađanja: zapadnjačka znanost kroz prizmu Zapadne Afrike") autorica Caroline Bledsoe hrabro zagovara tezu da smo (pomoću širokog povijesnog, kulturnog i znanstvenog repertoara)

Children and Anthropology, Perspectives for the 21st Century, ed. Helen B. Schwartzman, Bergin & Garvey, Westport, Connecticut 2001., 211 str.